

АД „ КОМУНАЛНО “ ТРЕБИЊЕ

БРОЈ :184-1/2022

Датум :28.02.2023.г.

Извјештај о пословању по Завршном рачуну за 2022. годину

АД „ Комунално “Требиње је по Завршном рачуну за 2022. годину остварило **позитиван резултат у пословању у износу од : 2.879 КМ.**

Активност која је претходила изради Завршног рачуна за 2022. годину била је припрема за редован Годишњи попис , организован формирањем пописних комисија за :

- попис некретнина и опреме;
- попис материјала, ситног инвентара и ауто гума на залихи и употреби, као и
- попис новчаних средстава у благајни и жиро рачунима, као и попис потраживања и обавеза и
- Централне пописне комисије.

Коначну Одлуку о усвајању Елабората о попису доноси в.д. директора Друштва, након добијања Извјештаја од Централне пописне комисије са приједлозима пописних комисија за расход или отпис појединих ствари, а све са циљем усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем.

Као полазна основа за израду Завршног рачуна послужили су годишњи финансијски извјештаји Друштва, који се према међународним рачуноводственим стандардима и националним законодавним прописима састављају на крају године, а то су :

- Биланс стања ; Биланс успјеха ; Извјештај о осталомрезультату у периоду ; Биланс токова готовине ; Извјештај о промјенама на капиталу ; Анекс – додатни рачуноводствени извјештај и Ноте.

*

У наставку извјештаја дајемо табеларни преглед пословања по Завршном рачуну за 2022. годину.

ПОЗИЦИЈА	ИЗНОС		Индекс 2:3
	Текућа година 01.01.- 31.12.2022.	Претходна година 01.01.- 31.12.2021.	
1	2	3	4
ГРУПА 62			
1. Приходи од вршења услуга, од тога :			
1.1. одржавање град.депоније „Ободина“- по тендеру,	34.184	36.976	092
1.2.азил за псе- по тендеру,	28.200	25.265	112
1.3. чистоћа – по тендеру,	247.780	230.627	107
1.4. зеленило – по тендеру,	136.752	135.819	101
Свега приходи по Тендеру Града	446.916	428.687	104
1.5. прих.од врш.услуга одвоза комун. отпада-установама на буџету Града и Републике (61)/(61 установе) и ад, доо (282)/(280 корисника),	789.168	741.675	106
1.6. прих.од врш.услуга одвоза комун.отпада(стр, сур, сзтр и други с.п. (345)/(366-корисника),	137.906	139.323	099
1.7. приходи од домаћинстава-рачуни(8670)/ (8546	928.919	906.385	102

кор.)и(?)/ 1826 корисника полуг.такси),			
1.8. приходи од вршења погребних услуга (гробнице, гроб. мјеста и сл.) ,	166.504	175.545	095
1.9. приходи од пијачних услуга и градске тржнице ,	56.006	56.729	099
1.10. приходи од одржавања зеленила и других послова блиских регистр. дјелатности - по наруџби ,	69.466	52.760	132
1.11. приходи од фактурисања утрошка ел.енерг.на објекту „ Гараже“ и приходи од продаје папира	2.264	2.623	086
СВЕГА / ГРУПА 61 /:	2.597.149	2.503.727	104
ГРУПА 65 2.Остали пословни приходи, од тога .:	63.481	48.251	131
2.1. приходи по основу даровнице специјалног теретног возила и контејнера (разграничени приходи)	5.082	5.545	092
2.2. приходи из буџета по основу поврата пореза и доприноса	-	1.699	-
2.3. приход од Завода за запошљавање приправника према Пројекту Завода за запошљавање , - приход из буџета Града за циљне групе	- 10.300	9.150 10.400	- 099
2.4. приходи од Фондаздравства - рефундација боловања,	-	6.811	-
2.5. приходи од Фонда	5.139	14.646	035

дјечије заштите- рефундација породиљског боловања,			
2.6. Приходи по основу искоришћених резервисања за инвестиције из остварене добити- гробље-Бањевци	42.960	-	
СВЕГА / ГРУПА 65 / :	63.481	48.251	131
УКУПНИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ (ГР. 62 + ГР.65)	2.660.630	2.551.978	104
2. ГРУПА 66 ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ- од тога :	3.872	9.922	039
2.1.1- приходи од камата на депозите,	-	-	-
2.1.2 приходи од одобреног попушта по уговору о набавци горива,	3.872	9.922	039
3. ГРУПА 67 ОСТАЛИ ПРИХОДИ	74.547	74.741	099
3.1. добици од продаје контејнера и другог материјала, и вишкови по попису	39.079	20.200	193
3.2. приходи од наплаћених отписаних потраживања из ранијег периода,	20.580	31.355	066
3.3. приходи од наплаћених такси и судских трошкова по тужбама и рата за	14.888	23.186	064

мобилне телефоне и приходи од зат.камата			
I /УКУПНИ ПРИХОДИ / 1 + 2 + 3 /	2.739.049	2.636.641	104
1. ПОСЛОВНИ РАСХОДИ Гр. 50 + Гр.51+ Гр. 52 + Гр. 53 + Гр. 54 + Гр. 55	2.709.954	2.505.746	108
Гр.51 Трошкови материјала, готива и ел.енергије	384.206	324.667	305
Од тога :	136.698	125.989	108
1.1. трошкови материјала , рез.диј., садни мат. и канц.мат.,			
1.2. трошкови горива ,	235.369	178.914	132
1.3. трошкови елек.енергије,	12.139	19.764	061
ГР. 52 трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи од тога :	1.970.401	1.837.571	107
1.4. трошкови бруто зарада и бруто накнада,	1.801.582	1.707.214	106
1.5. примања чланова Управног одбора,	12.017	11.574	104
1.6. остали лич.расходи по гранском колек.уговору- отпремнине,	20.838	6.967	299
1.7. разне помоћи у складу са прописима о раду,	9.435	2.956	319
1.8. трошкови дневница и путних трошкова ,	158	2.823	006
1.9. трошкови превоза на посао и са посла,	27.711	28.547	097
1.10. накнада регреса	96.340	76.471	126

по колек.уговору,			
1.11. остале накнаде - за рођење дјетета и друга примања радника,	2.320	1.019	228
ГР. 53 трошкови произ.услуга, од тога :	155.289	144.791	107
1.12. трошкови на изради еко острваи радови у гробљу,	45.576	7.710	591
1.13. трошкови птт услуга	16.863	16.758	101
1.14. трошкови транспорта, равнања депоније и рада ауто дизалице ,	-	16.642	-
1.15. трошкови текућег и инвес. одржавања опреме и одржавање инфор. система,	54.708	50.350	109
1.16. трош. закупнине,	13.683	8.328	164
1.17. трош. рекл. и пропаганде,	2.052	4.490	046
1.18. уговор о дјелу са физ. лицима,	21.262	33.292	064
1.19. трош. комун. услуга	1.146	4.563	025
1.20. трош. заштите на раду,	-	1.658	-
1.21. трошкови штампања рачуна,	-	1.000	-
ГР. 54 трошкови амортизације и резервисања	140.867	140.981	099
1.22. трошкови амортизације,	140.867	140.981	099
ГР. 55 нематеријални трошкови, од тога :	43.823	43.627	101

1.23. трошкови ревизије фин.извјештаја ,	3.000	3.000	100
1.24. трош. адвок. услуга,	-	170	-
1.25. трошкови струч. усавршавања, семинари и стручне радионице,	2.266	1.175	193
1.26. трошкови одржавања рачунара и израда нових рачунарских програма, за ПЈ Гробље и израда уговора са домаћинствима и прав. лицима, Цент. рег. ХОВ	1.216	1.935	063
1.27. технички преглед возила и услуге на одржавању опреме за чистоћу,	4.252	4.704	090
1.28. трошкови репрезентације ,	8.435	6.326	133
1.29. трошкови премије осигурања лица и опреме,	10.242	11.806	087
1.30. трошкови платног промета,	3.883	4.071	095
1.31. трошкови чланарина коморама,	1.152	1.143	101
1.32. трошкови огласа у новинама и претплата на стручну литературу,	456	1.424	032
1.33. трошкови такси по тужбама и друге админ. таксе,	6.234	7.718	081
1.34. други немат. трошкови- награде за уређење балкона и других зел. површина, и друге акције на уређењу Града,	2.687	155	1734
ГР. 55 трошкови пореза , од	13.510	14.109	096

тога:			
1.35. порез на имовину,	319	299	107
1.36. накнада за шуме и прот.пож.заштиту,	2.715	2.611	104
1.37. комунална и републичка такса,	166	780	021
1.38. комунална накнада по Рјешењу Града,	2.041	498	410
1.39. трошкови регистрације возила ,	7.190	7.061	102
1.40. накнада за воде,	1.079	1.077	101
1.41. допринос за запошљавање и профес.рехаб.инвалида,	1.857	1.782	104
1.42. трошкови доприноса :	1.857	1.782	104
2. ГРУПА 56 ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ	11.965	14.504	082
1.43. расходи камата по кредиту, негат.курсне разл. и сл.,	11.965	14.504	082
3. ГРУПА 57 ОСТАЛИ РАСХОДИ, од тога :	14.250	82.084	017
1.44. расходи по основу исправке вриједности сумњивих и спор.потраживања,	-	32.839	-
1.45. расходи по основу директног отписа потраживања	1.829	40.064	005
1.46. расходи по основу издвајања за	9.585	6.866	140

хуманитарне , културне и спортске активности,			
1.47. трошкови судск. спорова,	2.345	558	450
1.48. губици по основу продаје и расходања некретнина и опреме,	335	50	558
1.49. остали расходи периода настали од разних ванредних догађаја и савјешања	156	1.707	009
II / УКУПНИ РАСХОДИ / 1 + 2 + 3 /	2.736.170	2.602.334	105
III/ Добитак пријеопорезивања I минус II	2.879	34.307	008
IV / Текући порез на добит	5.649	9.558	059
V / Одложени порес. приходи преплата по Год.пор.пријави	5.649		
V/ НЕТО ДОБИТАК /III минус IV плус V/	2.879	24.749	012
VI/ НЕТО ДОБИТ ИЗ КАПИТАЛА /РЕВ.РЕЗЕРВЕ/			
УКУПАН НЕТО ДОБИТАК / V+VI /	2.879	24.749	012
Број запослених	86,00	85,00	101

Из прегледа се види да су **Укупни приходи (2.739.049 КМ)** већи за **4 %** у односу на исти период прошле године **(2.636.641 КМ)**, (индекс 104).

Укупни приходи (2.739.049 КМ) дијеле се на :

- Пословне приходе (2.660.630 КМ);
- Финансијске приходе (3.872 КМ) и
- Остале приходе (74.547 КМ).
- **Пословни приходи (2.660.630 КМ)** ,са индексом од (104) , виши су за 4 % у односу на исти период прошле године (2.551.978 КМ). Ови приходи су најважнији у пословању нашег Друштва јер су настали као резултат обављања послова за које смо регистровани , а то су :
- **збрињавање комуналног и другог отпада на градску депонију „ Ободина “;**
- **одржавање чистоће и зеленила на јавним површинама, према објављеном тендеру ;**
- **пружање пијачних услуга ; постављање и резервације пијачних столова и наплата пјачарине и услуга јавног WC ;**
- **пружање погребних услуга (продаја готових гробница, израда преклопница и издавање локација за изградњу гробница , наплата накнаде за одржавање гробних мјеста), као и**
- **сви други послови по наруџби који су блиски регистрованој дјелатности.**

Корисници наших услуга су :

- Установе (републичке и општинске);
- Акционарска друштва са већинским капиталом Града, као и остала а.д. и д.о.о. (друштва ограничене одговорности) ;
- Самостални предузетници (стр, сур и други с.п.) и
- Домаћинства на ширем подручју Града Требиња.

На **Цјеновник услуга** за наше кориснике сагласност је дао Начелник, односно Градоначелник Града, и то :

- Закључком број : 11-370-10/09 од 10.02.2009.г. за домаћинства ;
 - Закључком број : 11-370-10-1/09 од 15.05.2009. године за установе, а.д. и д.о.о.и
 - Закључком број : 11-370-29/04 од 20.05.2004. године за самосталне предузетнике.
-
- Из табеле се види да су неки приходи виши, а неки нижи у односу на исти период прошле године. **Раст су забиљежили** сљедећи приходи :
 - Приходи по тендеру- Азил , имају индекс повећања (112) ;
 - Приход по тендеру за одржавање градске чистоће, индекс (107) ;
 - Приходи од зеленила по тендеру индекс (101) на прошлогодишњем нивоу ;

- Приходи од вршења услуга збрињавања комуналног отпада(категорија правних лица и установа) , индекс 106 ;
- Приходи од категорије домаћинства, индекс (102) ;
- Приходи од одржавања зеленила по наруџби , индекс (132) ;
- Добици од продаје контејнера , индекс (193) ;

Приходи који су забиљежили **опадајући тренд** су сљедећи :

- Приходи од азила по тендеру , индекс (090) ;
- Приход по тендеру за одржавање град.депоније, индекс (092) ;
- Приходи од вршења услуга категорији самосталних предузетника ,имају индекс од (099) ;
- Приходи од погребних услуга имају индекс умањења (095) ;
- Приходи од пијачних услуга и градске тржнице имају индекс умањења у односу на прошлу годину (099) ;
- Разграничени пословни приходи по основу донација контејнера (092) ;
- Приходи од наплаћених исправљених потраживања из ранијих година, индекс (066) ;
- Обрачунати приходи по основу затезних камата, такси по тужбама и обуставама рата за мобилне телефоне , индекс (064) ;
- Приходи од фактурисања утрошка ел.енергије на објекту „ Гараже “, индекс (086) ;
- Приходи од Фонда дјечије заштите - рефундација боловања, индекс (035) ;
- Финансијски приходи по разним попустима за гориво, индекс (039) .

Према уговору број : 11-122-73/22308 од 18.07.2008. године, нашем предузећу је од стране СО Требиње повјерено одржавање градске депоније „ Ободина “, на период од 4 године. С обзиром на чињеницу да је 09.08.2012. године истекао уговор, накнадно је потписан Анекс уговора број : 11-122-73-1/08, којим је продужено управљање до 31.12.2012. године.Затим је 07.02.2013. године са Градом закључен и Анекс 2 уговора број : 11-122-73-2/08, којим се продужава управљање градском депонијом на одређено вријеме, док се на други начин не ријеша то питање.

У фебруару 2012. године, закључен је са Општином Требиње уговор број : 11-122-27/2012, а односи се на одржавање **азила – прихватилишта за незбринуте псе** , на локалитету „ Ободина “, којим се Општина Требиње обавезује да рефундира све трошкове настале постојањем тог објекта. Тај уговор је продужен и у 2022. години.

У марту 2022.г. Град је расписао тендер за :

- одржавање чистоће у износу од : = 247.827,00 КМ без ПДВ-а ;
- депоније у износу од : = 34.184,00 КМ без ПДВ-а;
- и азила у износу од : = 28.200,00 КМ без ПДВ-а;
- Свега : = 310.211,00 КМ без ПДВ-а или = 362.946,87 КМ са ПДВ-ом , за период од (12) мјесеци 2022.године.

АД „ Комунално „ је добило Одлуку о избору нас као најповољнијег понуђача.

Град је донио Рјешење о именовању Надзорног органа за обављање послова по основу овог тендера.

29.03.2022.г. **Закључен је Уговор број : 11-404-152-8/22 са Градом** , на износ од : = 310.211,00 КМ без ПДВ-а.

У фебруару 2022. Град је расписао други преговарачки поступак **за Зеленило у укупном износу од : = 136.751,76 КМ без ПДВ-а или = 160.000,009 КМ са ПДВ-ом, за цијелу годину.**

- добили смо од стране Града Одлуку, о избору нашег Друштва као најповољнијег понуђача.
- Град је донио Рјешење о именовању Надзорног органа за праћење реализације по овом тендеру.
- **04.03.2022. закључен је са Градом Уговор број : 11-404-151-8/22 на износ од : = 136.751,76 КМ.**

УКУПНА ВРИЈЕДНОСТ ОБА ТЕНДЕРА ЗА 2022.г. износи :

- **ЧИСТОЋА :** 247.827,00 КМ без ПДВ-а
- **ДЕПОНИЈА :** 34.184,00 КМ „
- **АЗИЛ :** 28.200,00 КМ „
- **ЗЕЛЕНИЛО :** 136.751,76 КМ „
- СВЕГА :** 446.962,76 КМ „ или = 522.946,87 КМ са ПДВ-ом.

НАПОМЕНА : (поступци у расписивању тендера за претходне 3 године):

У 2021.години били су расписани у фебруару и марту 2021. преговарачки поступци за два мјесеца по основу Зеленила, као и Чистоће, депоније и азила. У априлу 2021. расписани су тендери за преостали дио године.

У 2020.г. Град је расписао два тендера , за Чистоћу, депонију и азил, као и за Зеленило , за цијелу годину, и то у фебруару и марту 2020.г.

У 2019. години, Град је био расписао преговарачки поступак за 2 мјесеца 2019.г. , а онда је у априлу направљен Оквирни споразум за остатак године, који се реализовао преко 3 уговора.

Учешће прихода по основу тендера (**446.916 КМ**) износи **17 %** у односу на укупне пословне приходе (2.660.630 КМ).

Приходи од фактурисања услуга одвоза комуналног отпада категорији правних лица, установа и самосталних предузетника (**883.621 КМ**) , учествују у пословним приходима Друштва са **35 %** .

Приходи од фактурисања услуга категорији домаћинстава (**929.338 КМ**) , учествују са процентом од **35 %** у укупним пословним приходима Друштва.

Приходи од погребних услуга (**166.504 КМ**) износе **око 6 %** од укупних пословних прихода.

Приходи од пијачних услуга и градске тржнице (**56.006 КМ**) износе **2 %** од укупних пословних прихода.

Приходи по Уговору или наруџби износе (**69.466 КМ**) или **3 %** у односу на пословне приходе.

Остали пословни приходи (**63.481 КМ**) износе **2 %** од укупних пословних прихода.

- **Дакле, пословни приходи (2.660.630КМ)** учествују са процентом од **97 %** у укупним приходима Друштва (**2.739.049 КМ**), **што је позитивно**. У пословању нашег Друштва , ставка пословних прихода је најважнија да би се обезбиједио континуитет у пословању и смањили пословни ризици, који могу угрозити постојаност Друштва. Тенденција Менаџмента Друштва је да се повећавају пословни приходи кроз проналажење нових пословних аранжмана , чиме би се повећало фактурисање услуга, а наплатом тих услуга дошло би до прилива новчаних средстава

- Друга значајна ставка у укупним приходима су „ **финансијски и остали приходи, у износу од : (3.872 KM + 74.547 KM =78.419 KM)**, учествују са процентом од **3 %** у укупним приходима Друштва.

*

Из табеле се види да су :

- **Укупни расходи (2.736.170 KM) за 5 %већи** у односу на исти период прошле године(**2.602.334 KM**), индекс (105).
- И они се дијеле на : пословнерасходе , финансијске расходе и остале расходе.
- **Пословни расходи (2.709.954 KM)** су за **8 %вишиу** односу на 2021. Годину (2.505.746 KM).

- Ставке које су забиљежиле **раст** у односу на исти период прошле године су :
- **Трошкови материјала** (резервни дијелови за ПЈ Механизација, грађевински материјал за ПЈ Гробље , садни материјал за ПЈ Зеленило, канцеларијски материјал за ПЈ Економски послови), имају индекс (108) ;
- **трошкови горива** (индекс 132) су повећани у односу на 2021.г. Разлог томе није потрошња горива , него криза изазвана ратним сукобима у Украјини, што је изазвало раст цијена са 2,26 KM/1л , на почетку године на износ од 2,41 KM/1. То је почетак велике економске кризе на глобалном нивоу, што је узроковало инфлацију од око 16 %.Индекс потрошње горива је (132). Утрошак горива у 2022. години је износио: **93.473,2 тоне или 245.886 KM без ПДВ/287.687 KM са ПДВ**, а у 2021. **(99.017,70 тона или 206.164,73 KM са ПДВ-ом)** што је за **5.544 тоне мање** у односу на 1г.
- остале накнаде и разне помоћи у складу са колективним уговором (319) ,примања чланова управног одбора, индекс (104) отпремнине (299), регрес (126), трошкови рођења дјеце (228), ;
- трошкови бруто зарада су повећани за 6 % , индекс (106);
- трошкове закупнине , индекс (164) ,
- услуге на извођењу радова на градском гробљу Бањевци , индекс (591);
- трошкови ПТТ услугига , индекс (101);
- трошкови текућег одржавања са индексом (109)
- у ставци нематеријалних трошкова , трошкове семинара и стручног образовања упслених и ревизија финансијских извјештаја, имају индекс (193) ;

- трошкови репрезентације , индекс (133) ; трошкови чланарина коморама и пословним удружењима, индекс (101) ; трошкови доприноса (104) ; издаци у хуманитарне сврхе имају индекс (140) ;
- у ставци пореза , повећан је порез на имовину (107) ; порез за шуме и противпожарну заштиту (104) ; комуналн накнада Граду (410) ; регистрација возила (102) ; допринос за воде (101) ; допринос за запошљавање (104) ; судски трошкови-плаћене таксе везани за одређене привредне спорове (450)

- Ставке које су забиљежиле **пад** у односу на прошлу годину :
- Трошкови електричне енергије , индекс (061) ;
- Трошкови службеног путовања са умањењем (006) ;
- Трошкови превоза на посао и са посла (097) ;
- трошковикомуналних услуга (025) ;
- трошкове рекламе и пропаганде , везаних за оглашавање активности нашег Друштва, затим упућивање позива за радне акције , куповина рекламног материјала , са знаком нашег Друштва имају индекс умањења (046) ;
- трошкови уговора о дјелу са физичким лицима (064) ;
- трошкови амортизације (099)
- трошкови израде рачунарских програма и квартално одржавање софтвера , индекс (063) ;
- трошкови техничког прегледа возила, индекс (090) ;
- трошкови премија осигурања имовине са индексом (087) ;
- трошкови платног промета , са индексом (095) настали као резултат преласка на електронско плаћање услуга ;
- расходи камата , индекс (082) због одобреног намјенског кредита за набавку опреме , од НЛБ банке , у износу од 500.000,00 КМ са роком отплате 60 мјесеци ;
- расходи због исправке вриједности ненаплаћених потраживања, индекс(078) ;
- расходи директног отписа потраживања, индекс (005) , остали ванредни расходи око сравњења неких ставки , индекс (009) .

Укупни пословни расходи / 2.709.954КМ / учествују са процентом од 99 % у укупни расходима (2.736.170 КМ).

У овом периоду **пословни приходи / 2.660.630 КМ / су били мањи од пословних расхода / 2.709.954 КМ / за 49.324 КМ, или индекс /098/, а разлог је :**

- раст цијена енергената, грађевинског материјала, резервних дијелова за специјална возила, као и раст цијена услуга текућег одржавања истих, раст цијена

садног материјала. Забиљежена је инфлација од око 16 %. Са оствареним пословним приходима нисмо могли покрити текуће трошкове.

- Уштедама у трошковима и повећањем фактурисања наших услуга у наредном периоду, пословање може да достигне задовољавајући проценат економичности у пословању од 1 % или више.

Финансијски и Остали расходи, у износу од **26.216KM** (11.965+14.191+60) мањи су у односу на прошлу годину (93.588 KM) за индекс од /028/. На овој позицији књижена су : камате по дугорочном кредиту , потраживања од купаца, која нису наплаћена, или је наплата неизвјесна, и као таква се књиже на расходе исправке сумњивих и спорних потраживања, издаци за акције спортског и хуманитарног карактера, губици по основу расходовања и други ванредни расходи. Они учествују са процентом од 1% у укупним расходима Друштва. Са добитком на овој ставци осталих прихода и расхода у износу од (60.356 KM) покривен је губитак редовне активности (57.417 KM), као и расход по основу исправке грешке из раније године (60 KM) и остварена је нето добит периода од 2.879 KM.

Што се тиче пословног резултата од **2.879KM**, наше Друштво може бити задовољно. Међутим, потребно је стално праћење трошкова пословања и проводити уштеде, гдје је то могуће, радити на повећању обима послова, као и на наплати наших потраживања. То је приоритет и на томе треба истрајати како би се позитивно пословало.

Успјешност пословања сваког привредног субјекта мјери се показатељима: продуктивности, економичности и рентабилности.

Продуктивност, као однос остварених пословних прихода(2.660.630 KM) и утрошеног рада (1.970.401 KM) , износила је **1,35**, дакле задовољавајућа. Дјелатност нашег Друштва захтијева повећан број радне снаге, која обавља углавном мануелне послове, уз помоћ одговарајуће опреме и механизације. Посједујемо 18 радних и једно путничко возило. Уз свако специјално возило потребна су најмање 3 радника, да би се процес вршења сакупљања, одвоза и одлагања комуналног отпада благовремено извршавао. Овим показатељом се правдају трошкови обрачунатих бруто зарада уопслених.

Економичност, као однос укупних пословних прихода(2.660.630 KM) ,и укупних пословних расхода (2.709.954 KM) , износила је **0,98**. Треба тежити да тај коефицијент буде 1 или више од 1, што у нашем пословању није забиљежено. Успјешност у пословању се може постићи прављењем плана уштеда на појединим позицијама трошкова , или повећати послове , односно фактурисање. Возни парк је

у релативно лошем стању, тако да су неопходне или сталне поправке или куповина нових. Стручно особље у ПЈ „Механизација“ је у току 2022. године обилазило поједине фирме из ближег и даљег окружења у потрази за специјалним возилима и другом опремом, која би замијенила постојећу механизацију.

Рентабилност, као однос пословног резултата (2.879 КМ) и властитог капитала (917.414 КМ) је била 0,31, дакле пословало се на граници рентабилности.

Да би се ови пословни резултати наставили и у сљедећем периоду, потребно је уложити **максималне напоре у наплати услуга од наших корисника**, како из сектора правних лица и самосталних предузетника, тако и сектора домаћинства.

Примјера ради наводимо да су у току 2022. године покренуте **/59 / тужби** према **корисницима из сектора домаћинства**, или 5.535,23КМ, на име главног дуга и 5.900,00 КМ, на име уплаћених судских такси, како би Суд примио предмете.

Са 31.12.2022. године, **укупан број неријешених предмета од домаћинства износи 12**, од тога : главни дуг 482,45 КМ и судске таксе од 1.016,24, **или укупно 1.498,69 КМ.**

Напомињемо, у случају утуживања, Суд брзо рјешава предмете, кад се зна запослење туженог или ако посједује одређену имовину, што се тиче физичких лица. Везано за тужбе правних лица, проблем је, ако су жиро рачуни блокирани или се води поступак стечаја или ликвидације, гдје је Суд немоћан да се такви предмете ријеше у краћем року.

Укупан број неријешених предмета од правних лица износи (3) или укупно 1.902,39 КМ.

Процент наплате наших услуга у 2022. години је износио око 85 %.

Навешћемо неке ставке из Биланса стања, **гдје се види финансијски положај**, односно, стање имовине, обавеза и капитала Друштва.

- **Нето вриједност некретнина и опреме** износи : **548.068КМ**, што је 19 % мање у односу на 2021. годину (680.270 КМ)
- **Текућа или обртна средства Друштва** износе: **990.971КМ**, што је за 17 % више у односу на 2021.годину (848.372 КМ)
- Од тога су :
- Залихе материјала 17.909 КМ
- **Потраживања од купаца :** **445.935 КМ**

- Потраживања од држ. органа и институција
- (преплаћен порез надобит) 5.649 KM
- **Потраживања од Бобар банке у стечају : 176.155 KM**
- Потраживања од радника : 650 KM
- Краткорочна разграничења : 1.546KM
- Исправка ненапл.потраживања / 194.753 KM /
- **Готовина 537.880 KM**
- **Капитал Друштва** износи : **917.414KM** што је за 8 % мање у односу на 2021.годину (994.961 KM)
- Од тога су:
- Основни капитал : 363.611 KM
- Законске резерве : 32.232 KM
- Нераспоређени добитак : 518.692 KM
- Нераспоређени добитак 2021. 2.879 KM
- **Укупне обавезе: 621.625KM** или 16 % више у односу на 2021.г. (533.681 KM)
- **Укупна пословна актива и пасива2022** износе : **1.539.039 KM** или 1 % више у односу на 2021. годину (1.528.642 KM).

Стављајући у однос текућа или обртна средства и краткорочне обавезе, могу се израчунати **показатељи ликвидности**, и она је у овом периоду била задовољавајућа. Дакле, са расположивим средствима су се могле измирити све пристигле текуће обавезе.

Посматрано на дужи рок , Друштво обезбјеђује **задовољавајући степен финансијске стабилности и сигурности** .

Наведени показатељи указују на чињеницу , да је наше Друштво ликвидно и да може на дужи рок да планира инвестиционе пројекте ширих размјера, уз дјелимично властито учешће. Међутим , са расположивим властитим средствима , да не бисмо угрозили текућу ликвидност, у марту 2020.године , подигли смо дугорочни кредит од 500.000,00 KM , на период од 60 мјесеци, од НЛБ банке а.д. Бања Лука. Кредит је био намијењен за инвестициона улагања , односно куповину неопходне опреме за обављање дјелатности. Уз сваку траншу кредита достављали смо спецификацију односно фактуру купљеног возила или машине.

Напомињемо, да су до момента израде овог Извјештаја , све обавезе уредно измирене,према року доспијећа , а односе се на обавезе : према нашим повјериоцима, упосленим , за порезе и доприносе према Пореској управи, ПДВ према Управи за индиректно опорезивање, као и рате по кредиту.

Навешћемо значајније догађаје који су се десили у 2022. години :

- Извршена је ревизија финансијских извјештаја за 2021. годину , и дато је **позитивно мишљење**,
- Извршено је инвестирање у градском гробљу „ Бањевци“ из средстава која су раније издвојена расподјелом добити, у износу од 80.426 КМ , а у 2022.години су се стекли услови за њихово коришћење у износу од (42.960 КМ), а преостали износ је евидентиран на неискоришћеним резервисањима, која се могу искористити у наредном периоду, да би се унаприједио производни процес .
- Разматран је и усвојен на Управном одбору, Извјештај о реализацији Плана пословања за период 01.01. – 31.12.2022. г., као и Приједлог Плана пословања за 2023. годину.

Урађен је **Приједлог плана пословања за 2023. годину**. Као полазна основа за израду послужили су, тренутни финансијски показатељи пословања у Друштву у 2022. години, као и Планови рада и инвестирања , које су доставили правовремено руководиоци пословних јединица, као и стручне консултације са в.д. директором у погледу планирања развојне политике у наредном периоду. Све планиране ставке, у погледу укупних прихода , укупних расхода ,као и резултата пословања , могу претрпјети одређене корекције, што је условљено растом цијена улазних елемената , битних у обављању основне дјелатности у Друштву.Свјесно се ишло на умањење, као и на повећање појединих ставки , у погледу планираних прихода , као и планираних расхода , према оствареним у 2022.години, управо због неких тренутних показатеља из окружења, и неких неисплаћених обавеза из ранијег периода.

- Менаџмент Друштва , уз сагласност Управног одбора, одазивао се на бројне хуманитарне акције које су се организовале на подручју Града Требиња, са издвојеним и уплаћеним средствима од : =9.585,00 КМ.

С обзиром на специфичности дјелатности коју обављамо, Друштво треба да обезбиједи адекватну заштиту запослених радника , и то организовањем систематских прегледа и набавком адекватне опреме за поједине ризичне послове.Тренутно је запослено **85 радника**.

Од тога у ПЈ „ Чистоћа “ – 20 радника, у ПЈ „ Зеленило “ – 7 радника , у ПЈ „ Гробље “ – 4 радника, на објекту „ Гараже “- 13 радника , на депонији „ Ободина “-6 радника, у Азилу – 3 радника и у ПЈ „ Економски послови “- 32 радника .****

У наставку овог Извјештаја презентујемо неке догађаје који су се десили или ће се реализовати у наредном периоду, а то су :

- У децембру 2020.г. Фонд за заштити животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, Бања Лука објавио је Јавни конкурс за додјељивање средстава за суфинансирање програма и пројеката из области заштите животне средине, за 2020. годину.

Стручно особље Друштва је сачинило пројекат под називом „ **за љепше и чистијеТребиње- фаза 2.** “. Вриједност Пројекта је 232.850,00 КМ , 30% властито учешће и 70 % средства Фонда. Сва потребна документација је послата 18.01.2021.г. У пројекту смо навели потребу за додатном куповином полуподземних контејнера (10 комада) ; контејнера од 1,1 м3 (100 комада), као и набавку специјалног возила. Одобрена су нам средства од 115.000,00 КМ , и то 70 % средства Фонда и 30 % властито учешће. Међутим, како нисмо нашли адекватну опрему, није потписан Уговор са Фондом и средства нису искоришћена.

-Очекује се да Град објави **тендер за 2023.** годину ,који се односи на Чистоћу, Депонију, Азил и Зеленило.

-У току 2022. године ревизорска кућа „ Пословни информатор- ревизија “ д.о.о. са Пала ће извршити ревизију финансијских извјештаја за 2021. годину, према закљученом уговору.

- У наредном периоду у Граду Требињу планирају се бројни инвестициони пројекти, гдје Комунално а.д. види шансу у конкурисању за добијање послова око одржавања чистоће, као и одржавања или креирања нових зелених површина, зашто имамо потребан профил стручњака.
- и у 2022.години ће се наставити са одржавањем семинара , под покровитељством Свјетске банке , са проблематиком одлагања отпада, јер је то процес који траје и потребно је обезбиједити све услове како би се отпад исправно одлагао и по могућности сортирао и рециклирао.
- Стручна служба у Друштву ће се ангажовати око праћења конкурса , који се углавном односе на финансирање пројеката чији је мото „ очување здраве животне средине “. Потребно је обилазити и окружење и упознавати се са начином рада предузећа чија је дјелатност слична нашој. Треба тражити и адекватну опрему за обављање дјелатности.- Потребно је пратити преко интернета достигнућа у начину одлагања и управљања комуналним отпадом. Упућивати молбе за донацију одговарајуће опреме, а све у циљу унапређења производног процеса.

- Млађи кадар из предузећа би се требао ангажовати максимално на изради пројеката , који би могли бити реализовани у блиској будућности. Значи, треба увијек имати на располагању списак потреба и списак понуђених пројеката.
- На Скупштини Града, одржаној крајем 2022.године, одобрено нам је повећање цијена услуга одвоза комуналног отпада категорији „ домаћинства „ **са постојеће 0,11 КМ/м2 без ПДВ на износ од 0,13 КМ/м2 без ПДВ.**
- Образложење : АД „ Комунално „ Требиње је у новембру 2022. године поднијело Захтјев надлежној служби Града- односно Градоначелнику, за повећање цијена овој категорији корисника. Наведени су разлози за промјену постојеће цијене, са достављеним аргументима. Наводимо да је задње повећање цијена услуга било 2009.године.

Комунално предузеће је 07.09.2001. године, по Рјешењу Дирекције за приватизацију, регистровано **као акционарско друштво, са основним акционарским капиталом од 363.611 КМ.**

Тренутно учешће у капиталу је сљедеће / у процентима /:

- Град Требиње 30,00 %,
- Lotex d.o.o. 26,47 % и
- Остали акционари 43,53 %

Органи управљања у нашем Друштву су :

- Скупштина акционара,
- Управни одбор и
- Директор

Наше предузеће примјењује **модел корпоративног управљања**, с обзиром на чињеницу да се његовим акцијама тргује на слободном берзанском тржишту. Предуслов за успјешно пословање у предузећу је у добром корпоративном управљању, које се огледа у коректном односу између менаџмента Друштва, Управног одбора и акционара. Сви власници капитала упознају се са пословањем Друштва на редовним скупштинама акционара, гдје се презентују Финансијски извјештаји ,као и Извјештај о пословању за протекли период.

Развојна политика Друштва не може се проводити без улагања одређеног износа финансијских средстава. У наредном периоду наставиће се активности , започете у 2022. години, у погледу постављања одређеног броја контејнера за одлагање разних врста отпада, стакло, папир и пластика , који ће се послије адекватно сортирати и даље обрађивати или продавати. Планира се инвестирање у санацију депоније „

Ободина“. Све те активности су неопходне , јер количина отпада стално расте, а капацитет постојеће депоније не може да обради додатни отпад.

Само да наведемо да је у 2022. години на градску депонију дотјерано *******14.195,62 тона** или 1.562,02 тона мање у односу на 2020. годину (**15.757,64 тона**). У структури отпада највише је заступљена пластика, органски отпад, гуме, метал и кабасти отпад. Све активности око сабијања отпада врше се помоћу радних машина / булдожер и комбинирке /.

Потребне су научне студије и пројекти за санацију депоније, а за то су неопходна значајна финансијска средства.

У 2022. години редовно су одржаване сједнице Управног одбора на којима су разматрани :Приједлог плана пословања за 2022. г., Извјештај о пословању по Завршном рачуну за 2021. годину, као и доношење Приједлога одлука о усвајању Извјештаја о пословању за 2021.г., као и финансијског извјешта и Приједлог Одлуке о расподјели добити за 2021. г. Упознати су са Извјештајем овлашћене ревизорске куће о извршеној ревизији финансијских извјештаја за 2021. годину.Разматран је и полугодишњи извјештај о пословању за 2022. годину. Активно су учествовали у свим дебатама које су се односиле на пословање Друштва, подржали су све активности које имају за циљ унапређење процеса рада. Сложили су се око куповине нових возила, око кредитног задужења, приједлога нове систематизације радних мјеста. Разматрали су и усвојили Извјештај о реализацији планираних активности у 2022. години, као и Приједлог плана пословања за 2023. годину.

Управни одбор је на годишњој скупштини акционара, одржаној у октобру 2022. године, у свом извјештају, дао мишљење да ли је било неких неусклађености у организацији или кодексу понашања, а односе се на : стручност и независност директора, односно чланова Управног одбора, моралне стандарде у њиховом понашању, одговорност, присуство сједницама, политику накнада , пажњу у проучавању датог писаног материјала и друга питања у управљању која су значајна. Износио је своје виђење финансијског положаја Друштва и резултата пословања, и предлагао је менаџменту Друштва неке сугестије у планирању будућих активности.

И у наредном периоду , за реализацију ових пројеката, биће нам потребна подршка Управног одбора , Града, као и едукација грађанства о значају очувања еколошки здраве средине. На менаџменту Друштва је да донесе исправне пословне одлуке, како би се обезбиједио континуитет у вршењу услуга. Увијек су присутни пословни и финансијски ризици у пословању. Успјех сваког Друштва огледа се у способности контролисања тих ризика.

На основу свих наведених чињеница и података, пред АД „ Комунално “ Требиње , у будућем периоду отварају се послови широких размјера, гдје је потребна мудра Одлука и понашање менаџмента Друштва, да се суочиса ризицима , како би се ти планирани послови почели обављати. За све те послове потребни су вријеме и новац.

Сврха овог Извјештаја је да се што објективније прикаже финансијско стање Комуналног А.Д. , проблематика у пословању, као и перспектива развоја у периоду који слиједи.

Доставити :

1 хв.д. директору

1 х Управном одбору

1 х Скупштини Града

1 х АПИФ-у

1 х а/а

Извјештај саставио :

Бојан Бркић дипл.екон.

